

Boğaziçi Üniversitesi
Arşiv ve Dokümantasyon
Merkezi

SALT

arsivmerkezi.boun.edu.tr

Temmuz 2017

Hamlin Hall'da Yaşayan Bir Alman Sürgün: Traugott Fuchs

Robert Kolej/Boğaziçi Üniversitesi'nin pek çok eski profesörünün ve mezununun hafızasında, yarım asır boyunca bu kurumlarda eğitim vermiş Traugott Fuchs halen yaşıyor. Nazi Almanyası'ndan kaçarak başka ülkelere göçen entelektüel-sürgünlerden biri olan Fuchs, 1934 yılında ülkesini terk ederek Türkiye'ye geldi. O dönemi şöyle anlatıyor Fuchs: "İki küçük valizle 1934 yılının Şubat ayında İstanbul'a vardım. İlk yıllarda Türkiye'de gerek akademik ve kültürel gerekse de sosyal anlamda, Nazi öncesi Almanya'nın entelektüel çevrelerindeki benzer koşulları bulduğumuz için adeta bir Rönesans coşkusu yaşıyorduk." Traugott Fuchs 1978 yılına kadar İstanbul Üniversitesi'nde Fransız ve Alman dilleri ve filoloji üzerine dersler verirken, aynı

zamanda 1943-1983 yılları arasında Robert Kolej/Boğaziçi Üniversitesi'nde çalıştı.

Nazi Almanya'sından kaçıp İstanbul'a gelen diğer sürgünlerin aksine, Traugott Fuchs İkinci Dünya Savaşı bittikten sonra İstanbul'dan ayrılmayarak, 21 Haziran 1997 tarihinde Avusturya Saint George Hastanesi'nde dünyaya gözlerini yumana dek burada kaldı. Boğaziçi Üniversitesi Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi'nde kataloglama çalışmaları devam eden Traugott Fuchs Kültür ve Tarih Mirası Arşivi, Fuchs'un ders notları, Hermann Hesse ve Erich Auerbach gibi diğer Alman entelektüelleriyle yazışmaları, günlükleri, seyahat notları, kendi edebi çalışmaları ile İstanbul ve Anadolu'daki yaşantıyı anlatan yüzlerce çizim ve yağlı boya resimlerini içeriyor.

Yarım asırlık "hoca"

Eğitim ve resim Traugott Fuchs'un iki büyük tutkusuydu. Bu konuda şöyle diyordu bir keresinde: "Almanya'da geçen gençlik yıllarımda okulu sevmezken, 49 yıl boyunca, yaşlanıncaya kadar, öğretmenlik yaptım!" Fuchs, Türkiye'de birkaç nesil öğrenciyi Almancayla ve Alman edebiyatıyla tanıştırmıştı. Derslerinde, Ortaçağ'dan 20. yüzyıla uzanan bir zaman diliminde, artık klasikleşmiş isimlerin yanı sıra adı pek de bilinmeyen yazarları işleyen Fuchs, Wolfram von Eschenbach, Hölderlin, Goethe, Schiller,

Gottfried Benn, Klabund, Thomas Mann ve Friedrich Dürrenmatt gibi yazar ve düşünürleri öğrencileriyle birlikte okuyup tartışırdı. Edebiyatın yanı sıra derslerinde Alman dili ve gramerinin 8. yüzyıldan günümüze kadarki gelişimi (etimoloji ve ödünç alınan kelimeler), teoloji (Tekvin/Düşüş, Luther üzerine notlar), felsefe (Nietzsche, sürrealizm, antik Yunan mitolojisi, Alman mistisizmi), tarih (Cermen kavimlerinin kökeni) ve müzik (John Lennon'ın "Love" isimli şarkısı) gibi konulara odaklandı.

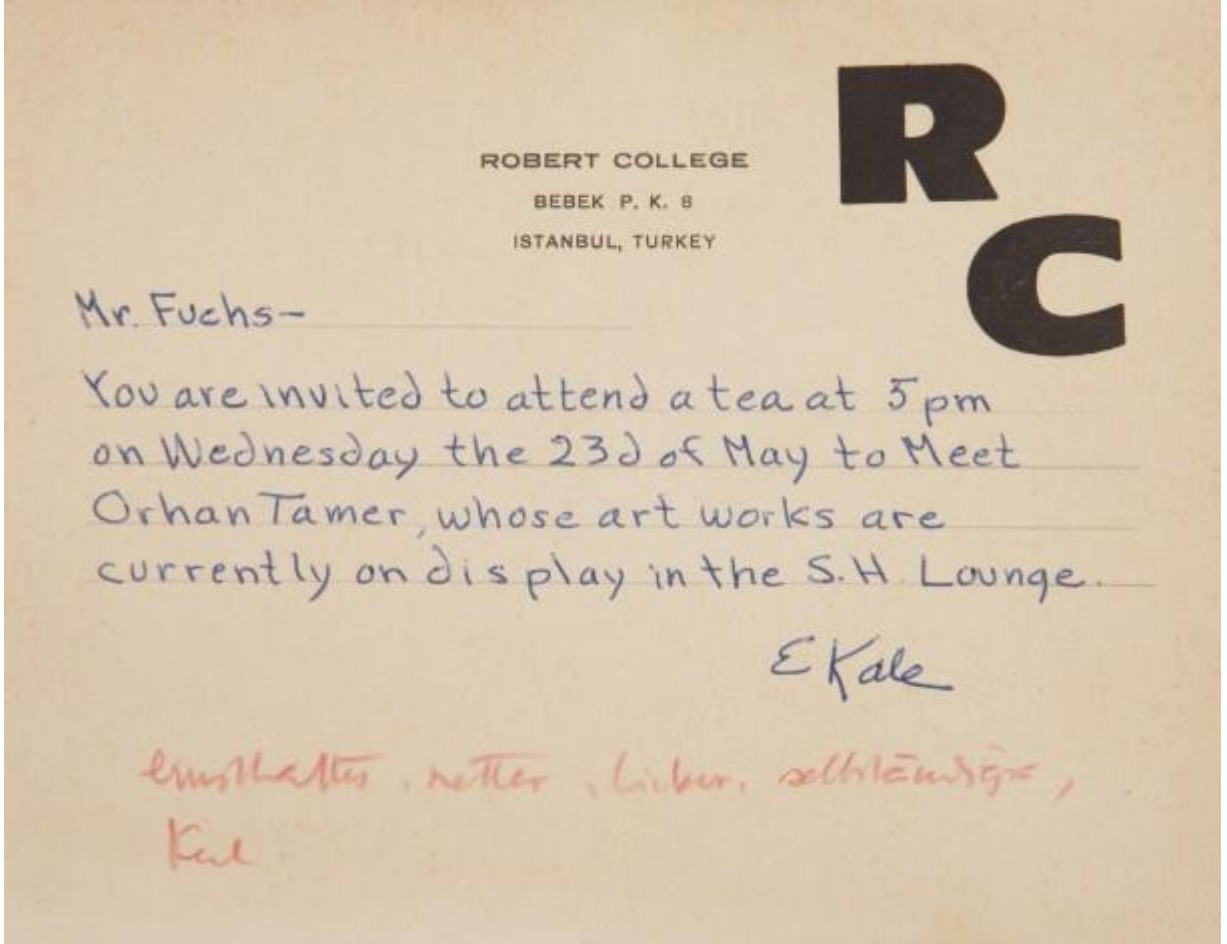

Hafızanın desenleri

Resim anlayışına dair şunları söylemişti Fuchs: "Doğa bilimlerinin gözde olduğu ve klasik dillerin dahil edilmediği okullarda öğrenciyken mutsuzdum. Neyse ki antropozofik resimle ilgilenen bir hocam beni kişisel çizim serüvenimde yüreklendirdi. Bu yolculuk dışavurumcu ve kübist bir yere evrildi. Zaman zaman renklerle düşünür ve bunları kâğıda aktarırdım." Traugott Fuchs üretken bir ressamdı. Arkasında 6.000'i aşkın çizim ve 200 kadar yağlı boya tablo bıraktı. 1986 yılının Mayıs ayında, Boğaziçi Üniversitesi

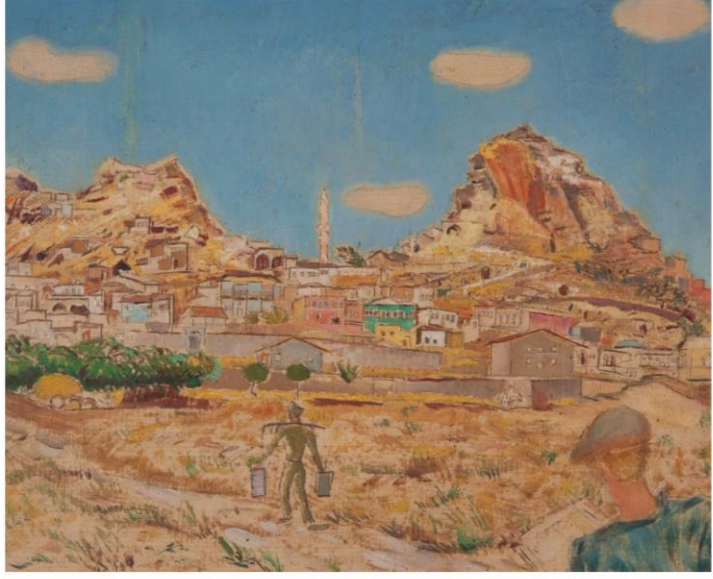
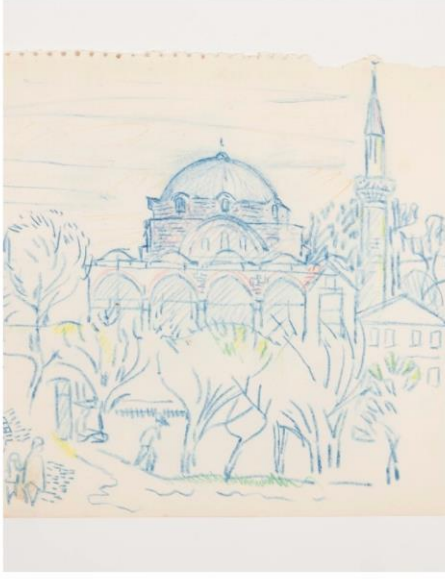
Kültürel Miras Müzesi Yayınları'ndan çıkan ilk kitapta Fuchs'un tablolarından bir seçkiye ve kendisi tarafından yazılmış otobiyografik bir metne yer verildi.

Robert College ve Boğaziçi Üniversitesi yılları

Traugott Fuchs Robert Kolej/Boğaziçi Üniversitesi'nin insanlarına ve mekânlarına gönülden bağlıydı. "Hamlin Hall'da kocaman güzel bir odam var. Godfrey Goodwin bana 13 numaralı odayı verdi." 1940'ların ortasından 1971 yılına kadar Hamlin Hall'da kalan Fuchs, sonrasında Rumelihisarı'nda kendine ait bir daireye taşındı. Fuchs'un arşivinde yer alan konser, yemek, Noel, tiyatro oyunu davetiyeleri ile iş arkadaşları ve öğrencileriyle yazışmaları 1940'lardan sonraki dönemde Robert Kolej/Boğaziçi Üniversitesi'nin canlı sosyal yaşamını gözler önüne seriyor.

Traugott Fuchs'un isteği üzerine özel arşivi Prof. Süheyla Artemel'in danışmanlığında Boğaziçi Üniversitesi'ne bağışlandı. Şubat 2017'den bu yana Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi'nde bu arşivin kataloglama çalışmaları devam ediyor.

"Ve hâlâ kampüsün çevresinde gezinip duruyor, tıpkı eski evinin etrafında dolanan yaşlı bir kedi gibi: cömertçe desteklenen, hoşgörülen ve nefret edilmeyen." **Traugott Fuchs,**
Rumelihisarı, **26.03.1986**

*İstanbul Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen "Kişisel Arşivlerle İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tarihi" projesi kapsamında hazırlanan bu yayının içeriği İstanbul Kalkınma Ajansı veya Kalkınma Bakanlığı'nın görüşlerini yansıtmamakta olup, içerik ile ilgili tek sorumluluk Boğaziçi Üniversitesi Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi'ne aittir.